

Introduktion til den juridiske verden

Undervisningsplan for den juridiske del

Dato og lektion	Dagens emne	Pensum
21.10. Ayo	- Forventningsafstemning - Introduktion til jura og retssystemet - Juridisk metode	Skriftlig jura - den juridiske fremstilling, 2. udgave (Ex Tuto 2020) - Kapitel 1 om "Juridisk metode og argumentation" + kapitel 2 s. 45-51 Law for Computer Scientists and Other Folk Oxford Academic (oup.com) - Kapitel 2 – Law, Democracy and the Rule of Law
28.10. Jesper	Historisk og aktuel regulering af digitale teknologier	The tidal wave of EU technology regulation: Paving the way for European digital sovereignty - Copenhagen Legal/Tech BLOG (ku.dk) - Nine Riis, former assistant attorney and now PhD student at UCPH focusing on data contracts - Emil Agerskov Thuesen, Certified IT-attorney at Plesner Law Firm - Jesper Løffler Nielsen, PhD, Certified IT-attorney at Focus Advokater - Knap 10 sider
? Jakub	Det stigende fokus på "by Design"-lovkrav, særligt i EU	Elgar Encyclopedia of Law and Data Science (e-elgar.com) - Fx begreberne "Anonymity", "Anonymous data", "Bias", "Ethics", "Fairness", "Personal data in the EU legal system", "Privacy", "Privacy by Design" og "Transparency" (ca. 60 sider) Law for Computer Scientists and Other Folk Oxford Academic (oup.com) Kapitel 10 – Legal by design or legal protection by design
18.11. Stefan	Regulering af AI, herunder AI Act	Reglerne i AI-forordningen - Digitaliseringsstyrelsen
25.11. Daniel	Regulering af "privacy", herunder GDPR	Digitalisering af retten og det praktiske juridiske arbejde - Kapitel 4 -Indføring i databeskyttelsesretten (ca. 32 sider) - Datatilsynets materiale om kunstig intelligens, herunder: Vejledning om myndigheders brug af AI Konsekvensanalyse vedrørende databeskyttelse til AI-løsninger
2.12. Daniel	Særligt om regulering af cybersikkerhed, herunder NIS2 og Cyber Resilience Act	NIS2-update : Status og fortolkningsbidrag (august 2024) LinkedIn Hvad er NIS2 – styrelsen for samfundssikkerhed Cyber Resilience Act – set fra henholdsvis juristens og teknikerens vinkel
9.12. Ayo	Opsamling inden eksamen	

Undervisere

Ayo Næsborg-Andersen, ayo@sam.sdu.dk

- Lektor på Juridisk Institut
- Fagansvarlig
- Forsker i mødet mellem ny teknologi og menneskerettigheder

Jesper Löffler-Nielsen

- Lektor på Juridisk Institut og advokat hos Focus Advokater
- Specialist i teknologi og jura

Jakub Skorczynski

- Ph.d. studerende på Juridisk Institut
- Forsker i dataregulering

Stefan Juval Stade

- Legal tech-ansvarlig hos Focus Advokater

Daniel Hartfield-Traun

- Ekstern lektor på Juridisk Institut
- Ekspert i privacy, cybersikkerhed og meget mere

Forventningsafstemning

Vores forventninger til jer:

- At I kan redegøre for og reflektere over de juridiske emner som er pensum og som vi taler om i konfrontationstimerne (dvs. indholdet af slides):
  - Eksempel:
    - Undervisningsgangen vedrørende databeskyttelsesret: At I til eksamen kan forklare hvorfor vi har disse regler (i det omfang det nævnes i pensum eller i undervisningen), hvad de overordnede principper er, reflektere over databeskyttelsesretten i relation til jeres egen uddannelse og nævne eventuelle udfordringer.
- I skal ikke:
  - Redegøre for indholdet af hele regelsættet eller f.eks. forstå den bagvedliggende lovgivningsproces:
  - Konkrete bestemmelser/paragraffer/artikler skal I alene kunne redegøre for i det omfang de nævnes til konfrontationstimerne.

Forventningsafstemning

- Til eksamen må I meget gerne komme med eksempler, for at illustrere at I har forstået materialet:
  - Eksempel: I tilknytningen til det lærte materiale: Hvis i får et spørgsmål om AI-regulering kan I illustrere at I har forstået den overordnede tanke om risikobaseret tilgang i AI Act, ved at nævne AI Act's "pyramide" for højrisiko-krav og (efter bedste evne) nævne pyramidens indhold.
  - Eksempel: Eksempler fra det rigtige liv: Hvis I får spørgsmålet hvorfor cybersikkerhedsregulering er vigtigt? Her kan i f.eks. nævne eksempler hvor det er gået galt, og derefter reflektere over det i relation til det I har lært.

Formålet med undervisningen i dag

- At give jer bedre indsigt i juristernes metode og hvordan vi arbejder med regler
- Jurastuderende har et selvstændigt fag "Juridisk metode" – det er ikke dette fag.

- En introduktion til:
  - Det juridiske sprog og termer
  - Sammenhængen mellem national, EU og international ret
  - Opmærksomhedspunkter ved den juridiske metode, til når I skal samarbejde med jurister i fremtiden

Spørgsmål

Hvad er retten?

Er ret=retfærdighed?

Hvilke udfordringer kan reguleringen af kunstig intelligens medføre?

Diverse begreber

- Juridisk metode
- Gældende ret
- Retskilderne
- Regelkonflikt
- Rettens dimensioner
- Særligt om EU-retten
- Etikken og jura

Juridisk metode

→ Hvorfor?

→ "Når man ønsker at afklare, hvilke retlige regler der betragtes som gældende i et bestemt retsystem, for derved at få kendskab til, om en bestemt adfærd kan foretages frit eller skal opfylde bestemte betingelser eller er forbudt, har man brug for et grundlag for at opnå denne viden, der ligeledes gør det muligt at vurdere, om reglerne er hensigtsmæssige og dermed uden videre kan benyttes"

Retssystemet og Juridisk Metode, 3. udgave, Peter Blume, s. 172

→ Metoden adskiller sig fra f.eks. empiriske metoder som man kender fra naturvidenskaben

→ Et af juristens vigtigste redskaber er "det gode argument". Er retskilden anvendt på en korrekt måde?

Juridisk metode

→ Hvad er det?

→ En metode, der bruges til at finde frem til *gældende ret*

→ Gældende ret

→ Alle regler, der finder anvendelse på et bestemt juridisk område

→ Skrevne/uskrevne (som i virkeligheden ikke er uskrevne)

→ Formelle/uformelle

→ Retsforskrifter:

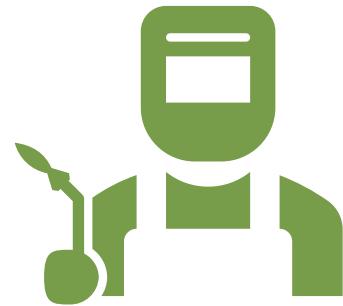
→ Lovgivning, f.eks. fra Folketinget eller EU

→ Retlige afgørelser:

→ Viser hvordan reglerne blev fortolket i specifikke tilfælde

→ En enkel lov eller afgørelse er som regel ikke nok til at fastsætte gældende ret.

Spørgsmål

Hvilke metoder arbejder I
med?

Hvad adskiller dem fra den
juridiske metode?

Gældende ret

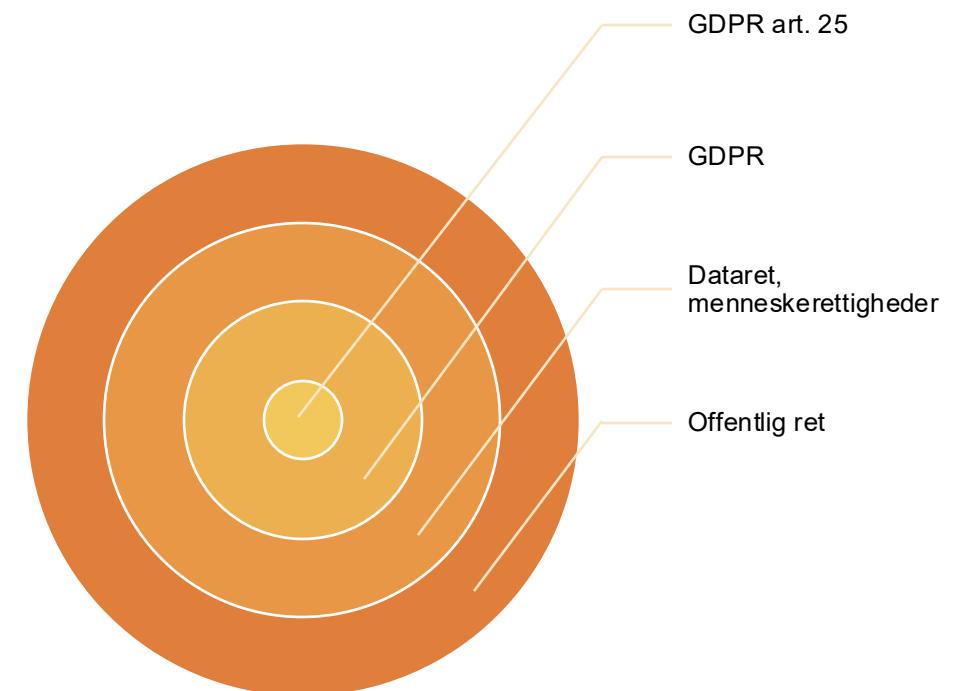
→ Gældende ret = retlige norm

→ "Normen er således den regel, der er resultatet af en analyse og sammenstilling af de retskilder, der har betydning i forhold til en bestemt problemstilling", s. 6 i Trzaskowski & Riis

→ Man skal passe på ikke at sammenblande den gældende regel med den gældende ret.

→ Eksempel:

Den gældende ret for privatlivsbeskyttende design omfatter flere *retskilder*.

Retskilderne

→ Tre funktioner:

→ **1. Virker normativt**

- Beskriver som udgangspunkt ikke noget der er, men angiver, hvorledes noget skal være
  - "Retskilderne tager på sigte at styre eller at dirigere vores adfærd". S. 4 i Trzaskowski & Riis
  - Færdselsloven: Vi skal køre i højre side af vejen
- Ny retskilde: Det handler om at skabe forandringer frem for at beskrive verden som den er.

→ **2. Retskilderne danner grundlaget for fastlæggelsen af den gældende ret**

- De er "kilder" til fastlæggelsen af den gældende ret.
- "Vi finder altså frem til retskilderne ved se hvilken type af juridisk information, som f.eks. domstolene tillægger betydning"
s. 5 i Trzaskowski & Riis

→ **3. Retskilder er et redskab for juristerne**

- Retskilderne er grundlaget for den juridiske argumentation –til at overbevise om at man har ret.

Retskilderne

- Retskilden som et centralt værktøj for juristen
- Hvad er målet for den juridiske metode? Fastlæggelse af gældende ret
- Hvordan kommer man frem til målet? Ved at anvende *retskilderne*

- Retskilder er de kilder, som anvendes **til at identificere, fortolke** og anvende **reglerne** inden for et givet retssystem.
  - Eksempel: Når en jurist undersøger, om en handling er lovlig, bruger vedkommende de relevante retskilder som reference.

Retskildetyper

Retsforskrifter

Traktater mellem stater, love, direktiver, forordninger, bekendtgørelser m.v.

Afgørelser

Domstolene i Danmark, europæiske domstole og tribunaler, internationale domstole og tribunaler.

Juridisk litteratur

Artikler, bøger mv.

Andet:

Retssædvaner, kutymmer m.v.

Danske retskilder

→ Formaliserede retskilder:

→ **Love** "En samling af regler, som er vedtaget af Folketinget i overensstemmelse med den fremgangsmåde, der er fastsat i grundloven", s. 13 i Trzaskowski & Riis

→ Stærk retskilde pga. den demokratiske legitimitet

→ En relevant lov kan altid anvendes i en juridisk argumentation.

→ **Forarbejder**

→ Åbent spørgsmål om de er en retskilde iflg. lærebogen

→ Kan ses som et "*tillæg til loven*" → Forklarer indholdet og bagvedliggende tanker

→ Sondring mellem den **objektive** (eksl. forarbejder) og **subjektive fortolkning** (inkl. forarbejder)

→ **Administrative forskrifter**

→ Forvaltningen kan udstede en række retsforskrifter

→ F.eks. Bekendtgørelser → Kan fastsætte pligter og rettigheder

Retsafgørelser i Danmark (domme og kendelser)

→ Afgørelser der træffes af domstole → F.eks. byretter, landsretter (Sø-og Handelsretten) eller Højesteretten.

→ Afgørelser vil inddrage en vurdering af **faktuelle forhold**

→ De teoretiske regler og principper anvendes på fakta.

→ F.eks. vurdering af om et tag er mangelfuld for så vidt angår erstatning.

→ Afgørelsen kan have en **særlig værdi (præjudikatsværdi)**, hvis den bliver styrende for senere afgørelser

→ Bliver den samme retlige norm reproduceret og anvendt, eller har den ændret sig?

→ Domstolene er med til at fastlægge den gældende ret.

→ Domstolshierarki i Danmark:

→ Højesteret

→ Landsret (Sø-og Handelsretten)

→ Byret

Administrative afgørelser

- Træffes typisk af den **offentlige forvaltning**
  - F.eks. tilbagebetaling af SU
- Almindeligvis tillægges de administrative afgørelser **ikke** den samme betydning som retsafgørelser.
  - Afgørelserne kan ændres ved dom (hvis de kommer for domstolene)
- Processen er mindre åben
  - Myndigheden styrer sagsforløbet.

Retssædvaner m.m.

→ **Retssædvaner**

→ **Kutymmer**

→ F.eks. branchekutyme - At man normalt udfører opgaver på særlige måder i en bestemt sektor.

→ Eksempel: Normalt vil man indgå et tillæg til en kontrakt, men i denne branche er det almindeligt at man nøjes med et telefon opkald.

→ **Retsgrundsætninger**

→ Basale udgangspunkter inden for et retsområde

→ Formueretlige aftaler skal overholdes (*Pacta sunt servanta*)

→ **Juridisk litteratur**

→ Omdiskuteret emne. Både argumenter for og imod at de kan anses for retskilder

→ Imod: Den juridiske forfatter har ikke en særlig rolle tillagt i retssystemet, modsat f.eks. et mandat fra Folketinget, eller en udpeget dommer.

→ For: Bliver ofte anvendt som elementer i den juridiske argumentation.

→ **Tekniske standarder**

Spørgsmål

Er der et retskildehierarki? Har nogle af retskilderne højere værdi end andre?

Hvis ja – hvad er så hierarkiet?

Hvis nej – hvorfor ikke?

Hvad sker der ved konflikt imellem danske regler og EU-regler?

- Grundloven tillader overdragelsen af beføjelser jf. §19 og §20
  - Danmark har gennemført tiltrædelsen til EU ved anvendelse af en lov.
- Hvad sker der hvis EU-retten er i strid med Grundloven?
  - Grundloven finder anvendelse →Afgørelse U1998.800H
- Hvad sker der hvis EU-retten er i strid med en almindelig lov i dansk ret?
  - EU-retten vil almindeligvis gå forud for den nationale ret
  - EU-rettens forrang

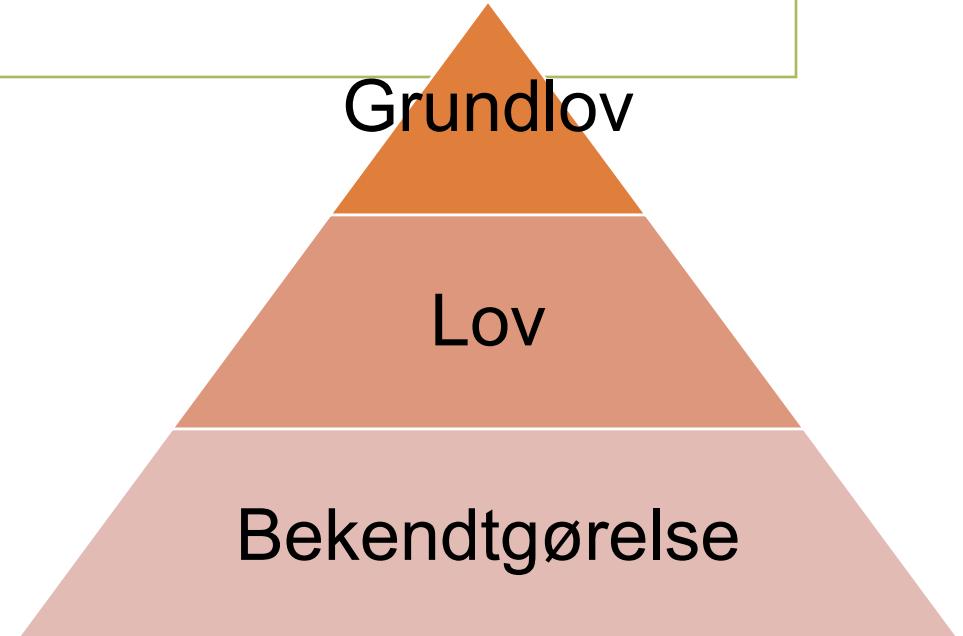
Konflikt af regler

- Kan regler være i konflikt med hinanden?
  - JA!
  - Det sker ret ofte
  - Eksempel: Definitionen på en "Mikrovirksomhed" kan være forskellig mellem lov #1 og lov #2.
- Alt efter om man anvender lov #1 og lov #2 kan man komme frem til forskellige konklusioner

Konflikt af regler – Lex-principperne

Lex superior

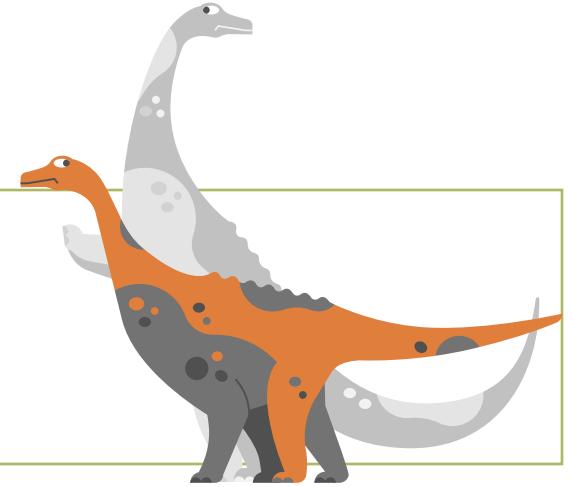
- Regel på højere niveau går (som udgangspunkt) forud for regel på lavere niveau.
- Grundlov trumfer lov, som igen trumfer bekendtgørelse

Lex-principperne fortsat

Lex posterior

- **Nyere lov går forud for ældre lov**
- Udtryk for lovgivers (seneste) intention
- I harmoni med de aktuelle samfundsmæssige forhold.

Lex specialis

- **Den specielle lov går forud for almindelig lovgivning**
- Den særlige regel skal foretrækkes frem for den almindelige regel.
- F.eks. hvis man har en problemstilling der knytter sig til en kontrakt om data. Man kan som udgangspunkt anvende en lov der generelt vedrører aftaler f.eks. aftaleloven. Men hvis der findes en særlig lov om datakontrakter vil denne være "lex specialis".

Rettens dimensioner – hvem kan producere retskilder?

Danmark

EU

International

Diskussion:

- Er det et problem, at retten har tre dimensioner?
- Er der fordele ved at danne retskilder i hhv. Danmark eller EU?

Retskilder i EU

→ Primær ret:

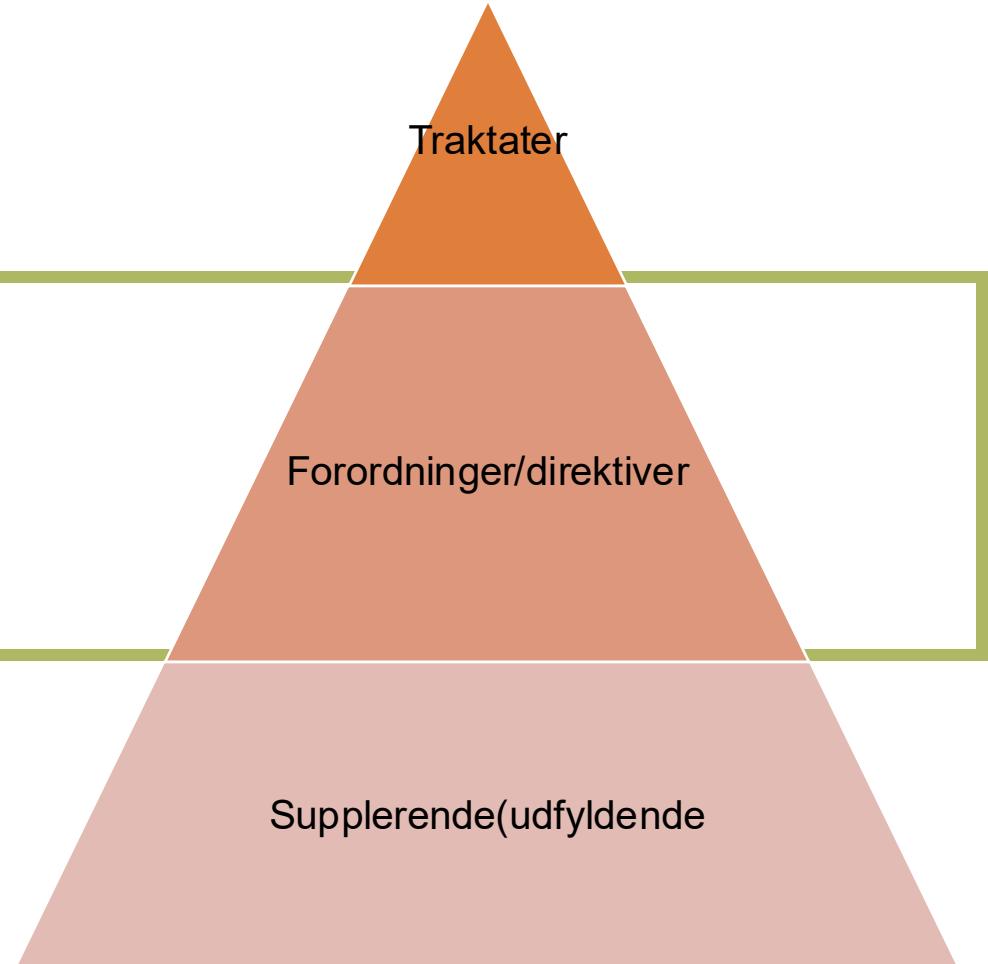
- Traktaten om Den Europæiske Union (TEU)
- Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF)
- Den Europæiske Unions Charter om grundlæggende rettigheder

→ Sekundær ret: Retsakter

- Forordninger
  - Gælder direkte
  - Ordlyden er den samme i alle EU-stater
- Direktiver
  - Skal implementeres af de enkelte medlemsstater
  - I Danmark er det ofte ved at vedtage en relevant lov

→ Supplerende og udfyldende elementer til den sekundære ret

- Delegerede retsakter, gennemførelsesretsakter mv.

EU-Domstolen

- Udgangspunkt: Enekompetent ift. fortolkning af EU-retten
- EU-Domstolen har en dynamisk fortolkningsstil af retten
  - Fortolkningen af reglerne er knyttet til formålet og kan ændre sig over tid
- Dommene er konkret begrundet (knyttet til konkret sag)
  - Individuel anvendelighed
    - Direkte bindende for involverede parter
  - Generel anvendelighed
    - Bindende for alle medlemsstater, i det omfang situationerne er sammenlignelige

Etik & jura

→ Etikken er uløseligt forbundet med jura

→ Bl.a. spørgsmålet om hvornår ret er retfærdigt

→ Den gældende ret skal være **samfundsmæssigt acceptabelt**

→ Rimeligt

→ Retfærdigt

→ I overensstemmelse med værdierne i samfundet

→ Værdierne kan være forskellige, afhængigt af f.eks. Kultur, historie mv.

→ Eksempel: AI regulering i EU, USA og Kina

→ Den juridiske metode kræver stillingtagen til etik, på samme måde som f.eks. udvikling af AI i Europa.

DSA Artikel 28

Et praktisk eksempel på juridisk metode

DSA Artikel 28 - Online beskyttelse af mindreårige

1. Uddydere af onlineplatforme, der er tilgængelige for mindreårige, indfører passende og forholdsmaessige foranstaltninger til at sikre et højt niveau af privatlivets fred, tryghed og sikkerhed for mindreårige på deres tjeneste.
2. Uddydere af onlineplatforme må ikke vise reklamer på deres grænseflade baseret på profilering som defineret i artikel 4, nr. 4, i forordning (EU) 2016/679 ved brug af personoplysninger om tjenestemodtageren, hvis de med rimelig sikkerhed er klar over, at tjenestemodtageren er mindreårig.
3. Overholdelse af forpligtelserne i denne artikel må ikke forpligte uddydere af onlineplatforme til at behandle yderligere personoplysninger med henblik på at vurdere, om tjenestemodtageren er mindreårig.
4. Kommissionen kan efter høring af rådet udstede retningslinjer for at bistå uddydere af onlineplatforme i anvendelsen af stk. 1

DSA Artikel 28 – hvad kan/skal fortolkes?

1. Uddydere af onlineplatforme, der er tilgængelige for mindreårige, indfører passende og forholdsmaessige foranstaltninger til at sikre et højt niveau af privatlivets fred, tryghed og sikkerhed for mindreårige på deres tjeneste.

Hvordan tolker man vase/upræcise begreber i EU-ret?

Selve retskilden

Formål med regulering
Placering i tekst (hvilket kapitel?)
Præambel
Ordlydsfortolkning (på alle EU-sprog)

Andre bindende EU-retskilder

EU Traktater, inkl. Charter
Domme fra EU-Domstolen
Anden EU-lovgivning
(Domme fra den Europæiske
Menneskerettighedsdomstol)
(FNs børnekonvention)

Andre kilder

National lovgivning
Soft law, f.eks. adfærdskodeks
Retningslinjer fra Kommissionen
Litteratur

EUROPEAN
COMMISSION

Brussels, 14.7.2025
C(2025) 4764 final

ANNEX

ANNEX

to the

Communication to the Commission

**Approval of the content on a draft Communication from the Commission - Guidelines
on measures to ensure a high level of privacy, safety and security for minors online,
pursuant to Article 28(4) of Regulation (EU) 2022/2065**

12. By adopting these guidelines, the Commission declares that it will apply these guidelines to the cases described therein and thus impose a limit on the exercise of its discretion whenever applying Article 28(1) of Regulation (EU) 2022/2065. As such, these guidelines may therefore be considered a significant and meaningful benchmark on which the Commission will base itself when applying Article 28(1) of Regulation (EU) 2022/2065 and determining the compliance of providers of online platforms accessible to minors with that provision (¹⁴). The Digital Services Coordinators and competent national authorities may also draw inspiration from these guidelines when applying and interpreting Article 28(1) of Regulation 2022/2065. Nevertheless, adopting and implementing the measures set out in these guidelines, either partially or in full, shall not automatically entail compliance with that provision.
13. Any authoritative interpretation of Article 28(1) of Regulation (EU) 2022/2065 may only be given by the Court of Justice of the European Union, which amongst others has jurisdiction to give preliminary rulings concerning the validity and interpretation of EU acts, including Article 28(1) of Regulation (EU) 2022/2065.

The guidelines will apply to all online platforms accessible to minors, with the exception of micro and small enterprises. Key recommendations include the following:

- **Setting minors' accounts to private by default** so their personal information, data, and social media content is hidden from those they aren't connected with to reduce the risk of unsolicited contact by strangers.
- **Modifying the platforms' recommender systems** to lower the risk of children encountering harmful content or getting stuck in rabbit holes of specific content, including by advising platforms to prioritise explicit signals from children over behavioural signals as well as empowering children to be more in control of their feeds.
- **Empowering children to be able to block and mute any user** and ensuring they can't be added to groups without their explicit consent, which could help prevent cyberbullying.
- **Prohibiting accounts from downloading or taking screenshots of content posted by minors** to prevent the unwanted distribution of sexualised or intimate content and sexual extortion.
- **Disabling by default features that contribute to excessive use**, like communication "streaks," ephemeral content, "read receipts," autoplay, or push notifications, as well as removing persuasive design features aimed predominantly at engagement and putting safeguards around AI chatbots integrated into online platforms.
- **Ensuring that children's lack of commercial literacy is not exploited** and that they are not exposed to commercial practices that may be manipulative, lead to unwanted spending or addictive behaviours, including certain virtual currencies or loot-boxes.
- **Introducing measures to improve moderation and reporting tools**, requiring prompt feedback, and minimum requirements for parental control tools.

The guidelines also recommend the use of effective **age assurance methods** provided that they are accurate, reliable, robust, non-intrusive, and non-discriminatory. In particular, the guidelines recommend age verification methods to restrict access to adult content such as pornography and gambling, or when national rules set a minimum age to access certain services such as defined categories of online social media services. The EU Digital Identity Wallets, and before they become available, the [blueprint for age verification on which applications can be built](#) will provide a compliance example and a reference standard for a device-based method of age verification. The guidelines recommend age estimation in other cases, such as when terms and conditions prescribe a minimum age lower than 18 due to identified risks to minors.

Like the DSA, the guidelines adopt a risk-based approach, recognising that online platforms may pose different types of risks to minors, depending on their nature, size, purpose, and user base. The guidelines enshrine a safety and privacy by design approach and are grounded in children's rights. Platforms should ensure that the measures they take do not disproportionately or unduly restrict children's rights.

The Commission will use these guidelines to assess compliance with Article 28(1) of the DSA. They will serve as a reference point for checking if online platforms that allow minors to use them meet the necessary standards and may inform national regulators in their enforcement actions. However, following these guidelines is voluntary and does not automatically guarantee compliance. The guidelines were developed following a comprehensive process including:

- Feedback gathered through a [call for evidence](#)
- Stakeholder workshops held in [October 2024](#) and [June 2025](#), engagement with experts
- A targeted [public consultation](#)
- Engagement with children and young people
- Meetings of the [European Board for Digital Services](#) within its [working group on the protection of minors](#)

Hvad er EU's formål?

1. Unionens mål er at **fremme freden**, sine værdier og befolkningernes velfærd.
2. Unionen giver borgerne et område med **frihed, sikkerhed og retfærdighed uden indre grænser**, hvor der er fri bevægelighed for personer, kombineret med passende foranstaltninger vedrørende kontrol ved de ydre grænser, asyl, indvandring og forebyggelse og bekæmpelse af kriminalitet.
3. Unionen opretter et indre marked. Den arbejder for en **bæredygtig udvikling i Europa baseret på en afbalanceret økonomisk vækst og prisstabilitet**, en social markedsøkonomi med høj konkurrenceevne, hvor der tilstræbes fuld beskæftigelse og sociale fremskridt, og et højt niveau for beskyttelse og forbedring af miljøkvaliteten. Den **fremmer videnskabelige og teknologiske fremskridt**.
Den bekæmper social udstødelse og forskelsbehandling og fremmer social retfærdighed og beskyttelse, ligestilling mellem kvinder og mænd, solidaritet mellem generationerne og **beskyttelse af børns rettigheder**.
Den fremmer økonomisk, social og territorial samhørighed og solidaritet mellem medlemsstaterne.
Den respekterer medlemsstaternes rige kulturelle og sproglige mangfoldighed og sikrer, at den europæiske kulturarv beskyttes og udvikles.
4. Unionen opretter en økonomisk og monetær union, der har euroen som valuta.
5. Unionen forsvarer og fremmer i forbindelserne med den øvrige verden sine værdier og interesser og bidrager til beskyttelsen af sine borgere. Den bidrager til fred, sikkerhed, bæredygtig udvikling af jorden, solidaritet og gensidig respekt folkene imellem, fri og fair handel, udryddelse af fattigdom og **beskyttelse af menneskerettighederne, især børns rettigheder**, samt nøje overholdelse og udvikling af folkeretten, herunder overholdelse af principperne i De Forenede Nationers pagt.
6. Unionen forfølger sine mål med passende midler inden for de beføjelser, der er tildelt den i traktaterne.

TEU Art. 3

DSAs formål

Artikel 1

1. Formålet med denne forordning er at bidrage til et **velfungerende indre marked for formidlingstjenester**, ved at fastsætte harmoniserede regler for et sikkert, forudsigeligt og pålideligt onlinemiljø, der fremmer innovation, og hvori de **grundlæggende rettigheder**, der er nedfældet i chartret, herunder princippet om forbrugerbeskyttelse, beskyttes effektivt.

DSA Artikel 28 - Online beskyttelse af mindreårige

1 Uddydere af onlineplatforme der er tilgængelige for mindreårige, indfører passende og forholdsmaessige
foranstaltninger til at sikre et højt niveau af privatlivets fred, tryghed og sikkerhed for mindreårige på deres tjeneste.

Hvem skal gøre noget?

Definitioner givet i DSA

- Art. 3 (i) »onlineplatform«: en oplagringstjeneste, som på anmodning af en tjenestemodtager lagrer og udbreder information til offentligheden,
- medmindre denne aktivitet udgør en mindre og rent accessorisk funktion, der er knyttet til en anden tjeneste, eller udgør en mindre funktionalitet ved den primære tjeneste, og som af objektive og tekniske grunde ikke kan anvendes uden denne anden tjeneste, og hvis integration i den anden tjeneste af denne funktion eller funktionalitet ikke er et middel til at omgå anvendeligheden af denne forordning.
- Undtaget: Mikro- og små virksomheder (art. 19)

DSA Artikel 28 – hvad kan/skal fortolkes

1. Uddybere af onlineplatforme, der er tilgængelige for mindreårige, indfører passende og forholdsmaessige foranstaltninger til at sikre et højt niveau af privatlivets fred, tryghed og sikkerhed for mindreårige på deres tjeneste.

DSA Præambel 71 – beskyttelse af mindreårige

Beskyttelse af mindreårige er et vigtigt politisk mål for Unionen. En onlineplatform kan anses for at være tilgængelig for mindreårige, hvis dens vilkår og betingelser tillader mindreårige at bruge tjenesten, når dens tjeneste er rettet mod eller overvejende anvendes af mindreårige, eller hvis udbyderen på anden måde er klar over, at nogle af modtagerne af dens tjeneste er mindreårige, f.eks. fordi den allerede behandler personoplysninger om modtageren af dens tjeneste, der afslører deres alder til andre formål. Udbydere af onlineplatforme, der anvendes af mindreårige, bør træffe passende og forholdsmæssige foranstaltninger for at beskytte mindreårige, f.eks. ved at udforme deres onlinegrænseflader eller dele heraf med det højeste niveau af privatlivets fred, tryghed og sikkerhed for mindreårige som standard, hvis det er relevant, eller ved at vedtage standarder for beskyttelse af mindreårige eller ved at deltag i adfærdskodekser til beskyttelse af mindreårige. De bør tage hensyn til bedste praksis og tilgængelig vejledning, f.eks. Kommissionens meddelelsen om Et digitalt årti for børn og unge: den nye europæiske strategi for et bedre internet for børn (BIK+). Udbydere af onlineplatforme bør ikke vise reklamer baseret på profilering ved brug af personoplysninger om tjenestemodtageren, hvis de med rimelig sikkerhed er klar over, at tjenestemodtageren er mindreårig. I overensstemmelse med forordning (EU) 2016/679, navnlig princippet om dataminimering, jf. nævnte forordnings artikel 5, stk. 1, litra c), bør dette forbud ikke føre til, at udbyderen af onlineplatformen opbevarer, erhverver eller behandler flere personoplysninger, end udbyderen allerede har for at vurdere, om tjenestemodtageren er mindreårig. Denne forpligtelse bør derfor ikke tilskynde udbydere af onlineplatforme til at indsamle tjenestemodtagerens alder, inden de anvendes. Dette bør ikke berøre EU-retten om beskyttelse af personoplysninger.

Præambel 71 – tilgængelig for mindreårige

Beskyttelse af mindreårige er et vigtigt politisk mål for Unionen. En onlineplatform kan anses for at være tilgængelig for mindreårige, hvis dens vilkår og betingelser tillader mindreårige at bruge tjenesten, når dens tjeneste er rettet mod eller overvejende anvendes af mindreårige, eller hvis udbyderen på anden måde er klar over, at nogle af modtagerne af dens tjeneste er mindreårige, f.eks. fordi den allerede behandler personoplysninger om modtageren af dens tjeneste, der afslører deres alder til andre formål. Udbydere af onlineplatforme, der anvendes af mindreårige, bør træffe passende og forholdsmæssige foranstaltninger for at beskytte mindreårige, f.eks. ved at udforme deres onlinegrænseflader eller dele heraf med det højeste niveau af privatlivets fred, tryghed og sikkerhed for mindreårige som standard, hvis det er relevant, eller ved at vedtage standarder for beskyttelse af mindreårige eller ved at deltag i adfærdskodekser til beskyttelse af mindreårige. De bør tage hensyn til bedste praksis og tilgængelig vejledning, f.eks. Kommissionens meddelelsen om Et digitalt årti for børn og unge: den nye europæiske strategi for et bedre internet for børn (BIK+). Udbydere af onlineplatforme bør ikke vise reklamer baseret på profilering ved brug af personoplysninger om tjenestemodtageren, hvis de med rimelig sikkerhed er klar over, at tjenestemodtageren er mindreårig. I overensstemmelse med forordning (EU) 2016/679, navnlig princippet om dataminimering, jf. nævnte forordnings artikel 5, stk. 1, litra c), bør dette forbud ikke føre til, at udbyderen af onlineplatformen opbevarer, erhverver eller behandler flere personoplysninger, end udbyderen allerede har for at vurdere, om tjenestemodtageren er mindreårig. Denne forpligtelse bør derfor ikke tilskynde udbydere af onlineplatforme til at indsamle tjenestemodtagerens alder, inden de anvendes. Dette bør ikke berøre EU-retten om beskyttelse af personoplysninger.

En platform er tilgængelig for mindreårige når:

- Online platform er omfattet af DSA og
  - Platformen tillader mindreårige at bruge tjenesten *og/eller*
  - Tjenesten er rettet mod eller overvejende bruges af mindreårige *og/eller*
  - Udbyderen er klar over at nogle modtagere er mindreårige
    - Eksempel: Tjenesten behandler personlige data, som afslører brugerens alder

DSA Artikel 28 – hvad kan/skal fortolkes

-
1. Uddybere af onlineplatforme, der er tilgængelige for mindreårige, indfører passende og forholdsmaessige foranstaltninger til at sikre et højt niveau af privatlivets fred, tryghed og sikkerhed for mindreårige på deres tjeneste.

Definition af mindreårige

- National ret
  - Danmark (og det meste af EU): Under 18
  - Skotland: Under 16
- (FNs Børnekonvention: Under 18)

DSA Artikel 28 – hvad kan/skal fortolkes

1. Uddybere af onlineplatforme, der er tilgængelige for mindreårige, indfører passende og forholdsmaessige foranstaltninger til at sikre et højt niveau af privatlivets fred, tryghed og sikkerhed for mindreårige på deres tjeneste.

DSA Præambel 71

Beskyttelse af mindreårige er et vigtigt politisk mål for Unionen. En onlineplatform kan anses for at være tilgængelig for mindreårige, hvis dens vilkår og betingelser tillader mindreårige at bruge tjenesten, når dens tjeneste er rettet mod eller overvejende anvendes af mindreårige, eller hvis udbyderen på anden måde er klar over, at nogle af modtagerne af dens tjeneste er mindreårige, f.eks. fordi den allerede behandler personoplysninger om modtageren af dens tjeneste, der afslører deres alder til andre formål. Uddydere af onlineplatforme, der anvendes af mindreårige, bør træffe **passende og forholdsmaessige foranstaltninger** for at beskytte mindreårige, f.eks. ved at udforme deres onlinegrænseflader eller dele heraf med det højeste niveau af privatlivets fred, tryghed og sikkerhed for mindreårige som standard, hvis det er relevant, eller ved at vedtage standarder for beskyttelse af mindreårige eller ved at deltag i adfærdskodekser til beskyttelse af mindreårige. De bør tage hensyn til bedste praksis og tilgængelig vejledning, f.eks. Kommissionens meddelelsen om Et digitalt årti for børn og unge: den nye europæiske strategi for et bedre internet for børn (BIK+).

Uddydere af onlineplatforme bør ikke vise reklamer baseret på profilering ved brug af personoplysninger om tjenestemodtageren, hvis de med rimelig sikkerhed er klar over, at tjenestemodtageren er mindreårig. I overensstemmelse med forordning (EU) 2016/679, navnlig principippet om dataminimering, jf. nævnte forordnings artikel 5, stk. 1, litra c), bør dette forbud ikke føre til, at udbyderen af onlineplatformen opbevarer, erhverver eller behandler flere personoplysninger, end udbyderen allerede har for at vurdere, om tjenestemodtageren er mindreårig. Denne forpligtelse bør derfor ikke tilskynde udbydere af onlineplatforme til at indsamle tjenestemodtagerens alder, inden de anvendes. Dette bør ikke berøre EU-retten om beskyttelse af personoplysninger.

a. **Proportionality and appropriateness:** Article 28(1) of Regulation (EU) 2022/2065 requires any measure taken to comply with that provision to be appropriate and proportionate to ensure a high level of privacy, safety, and security of minors. Since different online platforms may pose different types of risks for minors, it will not always be proportionate or appropriate for all providers of online platforms to apply all, or only some of the measures described in these guidelines. Determining whether a particular measure is proportionate and appropriate, in particular where it entails an interference with individuals' fundamental rights, will require a case-by-case review by each provider (i) of the risks to minors' privacy, safety and security stemming from its online platform or parts of it, considering among others the size, reach and type of the service it provides and its nature, its intended or current use, its specific features and the user base of the service, (ii) of the impact of the measure on children's rights and other rights and freedoms enshrined in the Charter of Fundamental Rights of the European Union ("the Charter"); and of (iii) the need to base such measures on the highest available standards and existing good practices, as well as the perspective and rights of children (see Section 5 on Risk review).

Commission Guidelines – General Principles

- Case-by-case review (risiko-baseret)
- Risk to minors
  - Size, reach, type of service
  - Intended or current use
  - Specific features
  - User base
- Impact on rights
- Highest available standards and existing good practices
  - Including perspective and rights of children

Præambel 71 – hvad skal udbydere gøre?

- Træffe “passende og forholdsmaessige” foranstaltninger
- Passende:
  - Dækkende, fyldestgørende, velvagt (Ordbogen.com Synonymordbog)
- Forholdsmaessig:
  - overensstemmende med det forhold, der er ml. to ell. flere ting (Ordnet.dk)
- Eksempler fra DSA:
  - Privacy og sikkerhed gennem design og standardindstillinger
  - Indføre standarder for beskyttelse af mindreårige
  - Deltagelse i adfærdskodeks for beskyttelse af mindreårige
  - “The new European strategy for a better internet for kids (BIK+)” (fra Commission on A Digital Decade for children and youth)
- Eksempler fra Commission Guidelines – retningslinjer fra:
  - UNICEF
  - Dutch Ministry of the Interior and Kingdom Relations
  - CEN-CENELEC (European standardization body)

I høj grad bestemt i retspraksis

Proportionalitetsprincippet

→ Kumulativ tre-delt test (udviklet i retspraksis siden 1955):

1. Kan det ønskede mål opnås (er indgrevet **effektivt**)?
2. Er indgrevet **nødvendigt** for at opnå målet, eller er der mindre indgribende midler til rådighed?
3. Er indgrevet for **voldsomt** ift. borgerens interesser?

DSA Præambel 71 – hvad må udbydere ikke?

Beskyttelse af mindreårige er et vigtigt politisk mål for Unionen. En onlineplatform kan anses for at være tilgængelig for mindreårige, hvis dens vilkår og betingelser tillader mindreårige at bruge tjenesten, når dens tjeneste er rettet mod eller overvejende anvendes af mindreårige, eller hvis udbyderen på anden måde er klar over, at nogle af modtagerne af dens tjeneste er mindreårige, f.eks. fordi den allerede behandler personoplysninger om modtageren af dens tjeneste, der afslører deres alder til andre formål. Udbydere af onlineplatforme, der anvendes af mindreårige, bør træffe passende og forholdsmæssige foranstaltninger for at beskytte mindreårige, f.eks. ved at udforme deres onlinegrænseflader eller dele heraf med det højeste niveau af privatlivets fred, tryghed og sikkerhed for mindreårige som standard, hvis det er relevant, eller ved at vedtage standarder for beskyttelse af mindreårige eller ved at deltag i adfærdskodekser til beskyttelse af mindreårige. De bør tage hensyn til bedste praksis og tilgængelig vejledning, f.eks. Kommissionens meddelelsen om Et digitalt årti for børn og unge: den nye europæiske strategi for et bedre internet for børn (BIK+). **Udbydere af onlineplatforme bør ikke vise reklamer baseret på profilering ved brug af personoplysninger om tjenestemodtageren, hvis de med rimelig sikkerhed er klar over, at tjenestemodtageren er mindreårig.** I overensstemmelse med forordning (EU) 2016/679, navnlig principippet om dataminimering, jf. nævnte forordnings artikel 5, stk. 1, litra c), bør dette forbud ikke føre til, at udbyderen af onlineplatformen opbevarer, erhverver eller behandler flere personoplysninger, end udbyderen allerede har for at vurdere, om tjenestemodtageren er mindreårig. Denne forpligtelse bør derfor ikke tilskynde udbydere af onlineplatforme til at indsamle tjenestemodtagerens alder, inden de anvendes. Dette bør ikke berøre EU-retten om beskyttelse af personoplysninger.

DSA Artikel 28 – hvad kan/skal fortolkes

1. Uddydere af onlineplatforme, der er tilgængelige for mindreårige, indfører passende og forholdsmaessige foranstaltninger til at sikre et højt niveau af privatlivets fred, tryghed og sikkerhed for mindreårige på deres tjeneste.

Højt niveau af privacy m.m. (fundamentale rettigheder)

Præambel 79:

Udbydere af meget store onlineplatforme og af meget store onlinesøgemaskiner bør [...] vurdere de **systemiske risici**, der udspringer af udformningen, funktionen og anvendelsen af deres tjenester samt tjenestemodtagernes potentielle misbrug, og bør træffe passende afbødende foranstaltninger under overholdelse af de grundlæggende rettigheder i henhold til denne forordning.

Ved fastlæggelsen af betydningen af potentielle negative indvirkninger bør udbyderne tage hensyn til alvoren af den potentielle indvirkning og sandsynligheden for alle sådanne systemiske risici. De kan f.eks. vurdere, **om den potentielle negative indvirkning kan påvirke et stort antal personer, dens potentielle irreversibilitet, eller hvor vanskeligt det er at afhjælpe og genoprette den situation, der var fremherskende forud for den potentielle indvirkning.**

Højt niveau af privacy etc. (fundamentale rettigheder)

Præambel 80-83:

→ Fire kategorier af systemiske risici:

1. Udbredelse af ulovligt indhold
2. Faktisk eller forventet indvirkning på udøvelsen af de grundlæggende rettigheder, [f.eks.] den menneskelige værdighed, ytrings- og informationsfriheden, herunder mediefrihed og -pluralisme, retten til privatlivets fred, databeskyttelse, retten til ikkeforskelsbehandling, børns rettigheder og forbrugerbeskyttelse.
3. Faktiske eller forventede negative virkninger for demokratiske processer, samfundsdebatten og valgprocesserne samt den offentlige sikkerhed.
4. Faktisk eller forventet negativ indvirkning på beskyttelsen af folkesundheden, mindreårige og alvorlige negative konsekvenser for den pågældende persons fysiske og mentale velbefindende eller for kønsbaseret vold.

Præambel 84-88:

→ Pligt til at fokusere på effect og design af alle algoritmisk baserede systemer, især anbefalings- og reklamesystemer

Højt niveau af privacy etc. (fundamentale rettigheder)

Præambel 89 (om mindreårige):

Udbydere af meget store onlineplatforme og af meget store onlinesøgemaskiner bør tage **hensyn til mindreåriges tarv**, når de træffer foranstaltninger såsom tilpasning af udformningen af deres tjeneste og deres onlinegrænseflade, navnlig når deres tjenester er rettet mod mindreårige eller hovedsageligt anvendes af mindreårige. De bør sikre, at deres tjenester er organiseret på en sådan måde, at mindreårige let kan få adgang til de mekanismer, der er fastsat i denne forordning, hvor det er relevant, herunder anmeldelses- og fjernelses- og klagemekanismer. De bør også træffe foranstaltninger til at beskytte mindreårige mod indhold, der kan skade deres fysiske, psykiske eller moralske udvikling, og tilvejebringe værktøjer, der muliggør adgangsstyring til sådanne oplysninger. Ved valget af passende afbødende foranstaltninger kan udbyderne, hvor det er relevant, tage hensyn til branchens bedste praksis, herunder som fastlagt gennem selvregulerende samarbejde, såsom adfærdskodekser, og bør tage retningslinjer fra Kommissionen i betragtning.

Hvem fastsætter risiko og midler?

- DSA er *risikobaseret*
  - Udbydere skal vurdere risici
  - Udbydere skal beslutte passende foranstaltninger, baseret på risikovurdering
- Præambel 90: Udbydere af meget store onlineplatforme og af meget store onlinesøgemaskiner bør sikre, at deres tilgang til risikovurdering og -afbødning er **baseret på den bedste tilgængelige information og videnskabelige viden, og at de afprøver deres antagelser med de grupper, der er mest påvirket af risiciene, og de foranstaltninger, de træffer.**
- Med henblik herpå bør de i givet fald gennemføre deres risikovurderinger og udforme deres risikobegrænsende foranstaltninger med inddragelse af repræsentanter for tjenestemodtagerne, repræsentanter for grupper, der kan blive berørt af deres tjenester, uafhængige eksperter og civilsamfundsorganisationer. De bør søge at indarbejde sådanne høringer i deres metoder til risikovurdering og udformning af afbødende foranstaltninger, herunder, hvis det er relevant, undersøgelser, fokusgrupper, rundbordsdiskussioner og andre hørings- og udformningsmetoder.
- Ved vurderingen af, om en foranstaltning er rimelig, forholdsmaessig og effektiv, bør der tages **særligt hensyn til retten til ytringsfrihed.**

Hvad kan/skal fortolkes i DSA Art. 28(1)

- Udbydere af onlineplatforme [DSA]
- Tilgængelige for [DSA]
- Mindreårige [national lovgivning, medmindre andet bestemt]
- Passende og forholdsmaessige foranstaltninger [EUs proportionalitetsprincip; standarder, adfærdskodeks, guidelines, etc.]
- Højt niveau af privacy og sikkerhed for mindreårige [DSA Præambel; EU Charter for fundementale rettigheder; Den Europæiske Menneskerettighedskonvention FNs børnekonvention; diverse regler om sikkerhed – både national og på EU-niveau; bedst tilgængelig information og videnskabelig viden]

Afrunding

- Næste gang:
  - Udvikling af digital regulering v/ Jesper Löffler-Nielsen

Spørgsmål til dagens undervisning/andet?